

Революція Гідності. Київ, Майдан Незалежності, 19 лютого 2014 року Фото:SERGEY DOLZHENKO (epa)

СУСПІЛЬСТВО

13 років Революції Гідності: 94 дні, що змінили Україну (фото, відео)

21 листопада 2026, 17:07

Петро Кагуй

21 листопада 2013 року на Майдані Незалежності в Києві зібралися перші учасники протесту проти рішення уряду призупинити підготовку до підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Невелика акція невдовзі переросла в один із наймасштабніших протестних рухів у новітній історії країни. Революція Гідності тривала 94 дні – до 22 лютого 2014 року – і завершилася падінням режиму Віктора Януковича.

Початковою вимогою протестувальників було збереження європейського курсу України. Однак після силового розгону студентів у ніч на 30 листопада вимоги вийшли далеко за межі зовнішньої політики. Люди вимагали відповідальності влади за насильство, дотримання прав і свобод, припинення політичних репресій та поваги до закону. Мирний протест переріс у тривале громадянське протистояння.

Революція Гідності стала переломним моментом у розвитку українського громадянського суспільства. Майдан об'єднав людей різного віку, професій, політичних поглядів і регіонів. Поруч зі студентами були підприємці, науковці, митці, медики, волонтери та люди, які раніше не брали активної участі в політичному житті.

Революція гідності. Учасниці Самооборони Майдану, Київ, 16 лютого 2014 року

Учасники протесту самоорганізовувалися, забезпечували одне одного харчуванням, одягом і медичною допомогою, облаштовували пункти обігріву та барикади. Протест став загальнонаціональним явищем і не обмежувався столицею.

Революція Гідності. Київ, майдан Незалежності, 8 грудня 2013 року

Значення Революції Гідності не вичерпується зміною влади. Після втечі до Росії **Віктора Януковича** Україна продовжила рух до європейської інтеграції. У 2014 році було підписано **Угоду про асоціацію з Європейським Союзом**, у 2017 році запрацював безвізовий режим, а 23 червня 2022 року Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС. Революція також стала важливим поштовхом для

розвитку волонтерського руху, громадських ініціатив і суспільного контролю над владою.

Водночас наприкінці Революції гідності **Росія** розпочала збройну агресію проти України. **Окупація Криму** розпочалася 20 лютого 2014 року, ще до втечі Януковича з Києва. У квітні того ж року розгорнулася збройна агресія на Донбасі, а 24 лютого 2022 року Росія розпочала повномасштабне вторгнення. Таким чином, боротьба за право України самостійно визначати власне майбутнє продовжилася вже в умовах російсько-української війни.

Революція гідності. Київ, майдан Незалежності, 19 лютого 2014 року

Ціна Революції Гідності – людські життя. До **Героїв Небесної Сотні** зараховано 107 загиблих учасників Революції та активістів Майдану. Найбільше протестувальників загинуло 20 лютого 2014 року на вулиці Інститутській у Києві – 48 людей.

Встановлення всіх обставин злочинів і притягнення винних до відповідальності залишається предметом судових процесів та розслідувань.

Тіла загиблих учасників Революції гідності на майдані Незалежності в Києві, 20 лютого 2014 року

21 листопада в Україні відзначають **День Гідності та Свободи**. Його встановлено Указом президента України від 13 листопада 2014 року на вшанування громадян, які виступили на захист демократичних цінностей, прав і свобод та європейського вибору України під час Помаранчевої революції 2004 року й Революції Гідності 2013–2014 років.

Революція гідності. Київ, майдан Незалежності, 1 грудня 2013 року

Історична довідка: основні події Революції Гідності

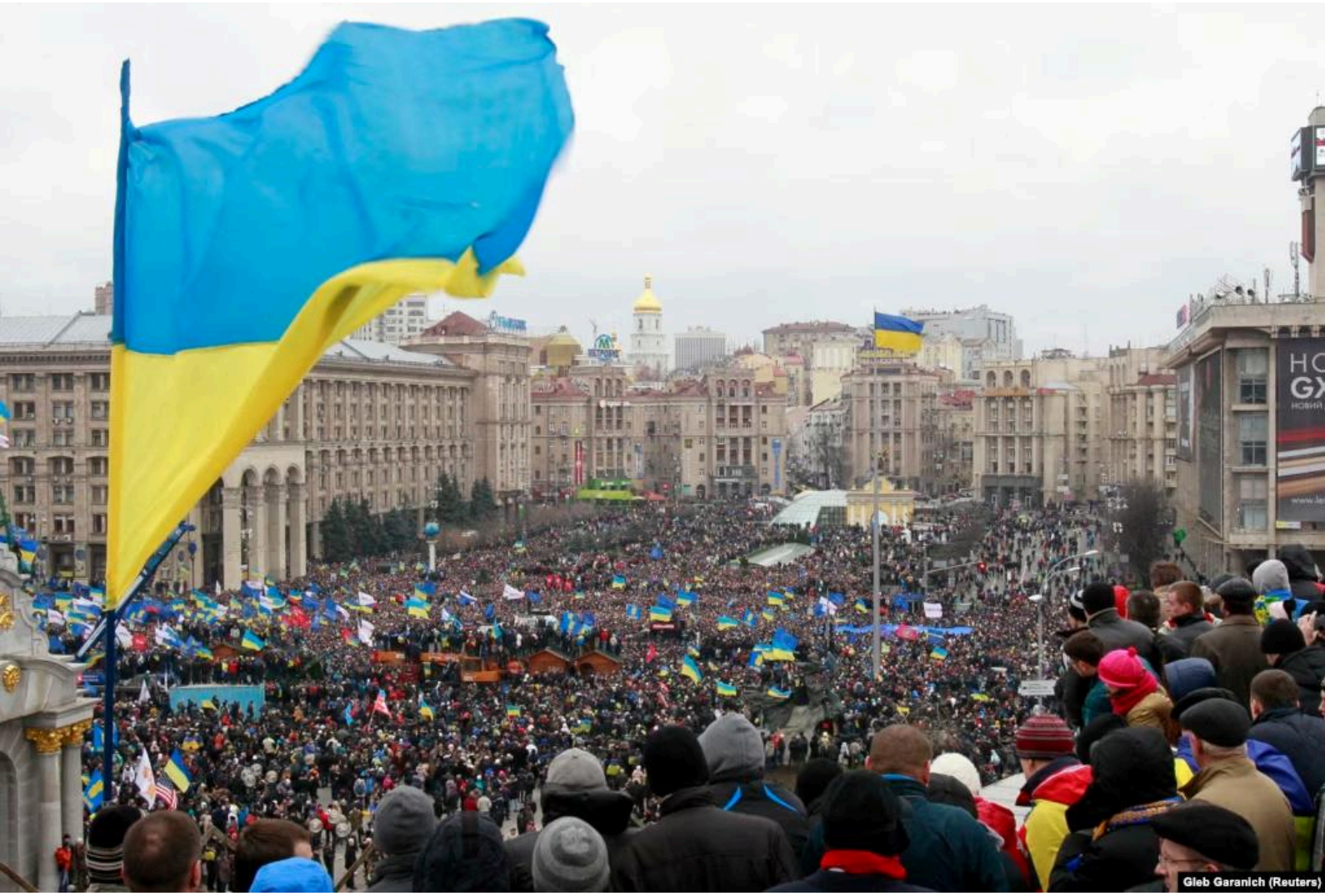
Безпосереднім приводом до початку протестів стало рішення Кабінету міністрів України 21 листопада 2013 року призупинити підготовку до підписання Угоди про асоціацію з ЄС. Документ планували підписати під час саміту **«Східного партнерства»** у Вільнюсі 28–29 листопада.

Хронологія ключових подій

- **21 листопада 2013 року**. Увечері на майдані Незалежності збираються перші протестувальники. Журналіст Мустафа Найєм опублікував у фейсбуці заклик прийти на Майдан. Починається Євромайдан.
- **24 листопада**. У Києві відбувається перше велике Народне віче на підтримку європейської інтеграції. За даними Українського інституту національної пам'яті (УІНП), на акцію вийшли понад 100 тисяч людей. Протестні акції проходять і в інших містах України.
- **28–29 листопада**. На саміті у Вільнюсі Віктор Янукович не підписує Угоду про асоціацію з ЄС.
- **30 листопада**. Уночі спецпідрозділ міліції «Беркут» силою розганяє протестувальників на Майдані Незалежності, серед яких переважно студенти. Ця подія стає каталізатором масового протесту.
- **1 грудня**. У Києві відбувається багатотисячна акція протесту. Протестувальники займають будівлі Київської міської державної адміністрації та Будинку профспілок. Починає формуватися постійна інфраструктура Майдану.
- **8 грудня**. У столиці проходить **«Марш мільйонів»**. На Бессарабській площі зносять пам'ятник Леніну.

- **11 грудня**. Силовики здійснюють спробу розгону Майдану, однак протестувальники утримують позиції.
- **16 січня 2014 року**. Верховна Рада ухвалює пакет законів, що суттєво обмежували громадянські права і свободи. Через їхній зміст і спосіб ухвалення ці документи отримали назву «диктаторські закони».
- **19–22 січня**. На вулиці Грушевського в Києві відбуваються масштабні сутички. 22 січня від вогнепальних поранень гинуть **Сергій Нігоян** і **Михайло Жизневський**. Того ж дня знаходять тіло викраденого та закатованого **Юрія Вербицького**.
- **18–19 лютого**. Під час акції протестувальників, відомої як «Мирний наступ», у напрямку Верховної Ради протистояння різко загострюється. У ніч із 18 на 19 лютого горить Будинок профспілок.
- **20 лютого**. На вулиці Інститутській силовики застосовують вогнепальну зброю проти протестувальників. Гинуть 48 учасників протесту – найбільша кількість загиблих за один день Революції Гідності.
- **21 лютого**. Представники влади й опозиції за участю міжнародних посередників підписують угоду про врегулювання політичної кризи. Увечері Віктор Янукович залишає Київ.
- **22 лютого**. Верховна Рада ухвалює постанову про самоусунення Віктора Януковича від виконання конституційних повноважень і призначає дострокові президентські вибори.

Революція Гідності тривала від 21 листопада 2013-го до 22 лютого 2014 року – загалом 94 дні.

Революція Гідності. Київ, майдан Незалежності, 1 грудня 2013 року

Революція в прямому ефірі Радіо Свобода

Перший прямий ефір із Майдану Незалежності провели журналісти Радіо Свобода пізно ввечері 21 листопада 2013 року. Трансляцію розпочали журналіст **Дмитро Шурхало** та оператор **Андрій Дубчак**. Після першого вечірнього ефіру Радіо Свобода започаткувало регулярні цілодобові прямі трансляції з центру Києва. Про початок роботи стрімерів докладно розповідає матеріал «На наших очах відбувалася історія».

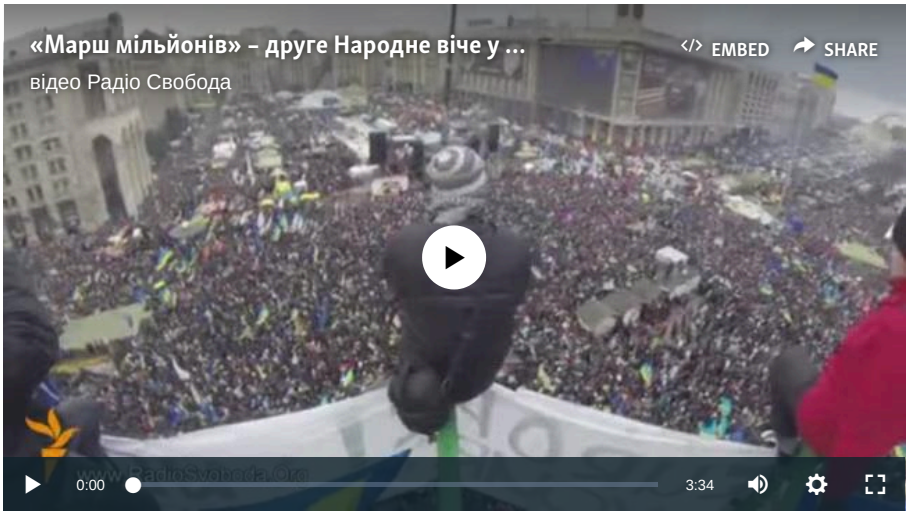

Андрій Дубчак (ліворуч) і Дмитро Шурхало – перші стрімери Радіо Свобода, які провели пряму трансляцію подій на Майдані Незалежності 21 листопада 2013 року

Очільниця Української редакції Радіо Свобода **Мар'яна Драч** згадувала, що редакція спочатку вагалася, чи варто запускати пряму трансляцію, але зрештою ухвалила рішення вести ефір. Відтоді щоденні стріми тривали протягом трьох місяців – від перших протестів до завершення Революції Гідності.

У міру загострення ситуації редакція перейшла на майже цілодобовий режим роботи. Трансляції окремих журналістів могли тривати по 8–10 годин, після чого їх замінювали колеги. Серед журналістів, які регулярно виходили в ефір, були **Левко Стек**, **Михайло Єльчев**, **Андрій Дубчак** і **Дмитро Джулай**. До стрімів також долучалися **Дмитро Шурхало**, **Євген Солонина**, **Тетяна Ярмощук**, **Анастасія Москвичова**, **Ірина Штогрін**, **Жанна Безп'ятчук**, **Інна Кузнецова**, **Володимир Корсунський**, **Микола Закалюжний**, **Ігор Ісхаков**, **Дмитро Баркар** та інші журналісти. Про досвід роботи й небезпеки, з якими вони стикалися, йдеться в матеріалі «Стрімери Майдану: ми зняли те, що облетіло весь світ».

Особливу увагу міжнародних медіа привернуло **відео Андрія Дубчака**, зняте 8 грудня 2013 року з верхівки головної ялинки на Майдані під час «Маршу мільйонів». Кадри показали міжнародні телеканали й видання. Відео отримало нагороду глядацького голосування та третє місце за оцінкою журі міжнародного конкурсу **Lovie Awards**.

ЗАВАНТАЖИТИ

20 січня 2014 року журналісти **Дмитро Баркар** та **Ігор Ісхаков** потрапили під напад бійців «Беркута» на вулиці Грушевського. Їх затримали та побили під час прямої трансляції, яку було перервано. Після цього журналісти почали використовувати захисне спорядження – шоломи, респіратори та бронежилети. Цей епізод описаний у документальній хроніці «Від Євромайдану до розстрілу Небесної сотні».

Журналісти Радіо Свобода Дмитро Баркар (ліворуч) і Ігор Ісхаков, які були затримані та побиті «беркутівцями» під час ведення прямої трансляції з вулиці Грушевського у Києві, 20 січня 2014 року (фото: Микола Княжицький)

Редакція висвітлювала не лише події в центрі Києва, а й протести в регіонах та різні позиції учасників суспільного протистояння. Зокрема, журналісти транслювали акції прихильників влади – так званого «антимайдану» у Києві. Це зафіксовано в архівному матеріалі Радіо Свобода про трансляції з різних міст і висвітлення «антимайдану». Збережені відео, фотографії та репортажі сьогодні є важливим документальним свідченням подій Революції Гідності.

Революція Гідності. Київ, Майдан Незалежності, 2 грудня 2013 року

Що читати й дивитися: знакові матеріали Радіо Свобода

Архівні публікації Радіо Свобода зберігають не лише оперативні повідомлення 2013–2014 років, а й пізніші розслідування, спогади учасників, аналітику, відео та фотохроніку.

Серед матеріалів, які допомагають відтворити перебіг подій і зрозуміти їхнє значення:

Хроніки та мультимедійні проєкти

- «Від Євромайдану до розстрілу Небесної сотні. Революції гідності через об'єктиви камер стрімерів Радіо Свобода» – документальна хронологія подій від перших протестів до найтрагічніших днів лютого 2014 року.
- «Майдан. Це було тут» – мультимедійний проєкт, у якому архівні кадри протесту зіставлено із сучасним виглядом місць, де відбувалися ключові події.

Свідчення журналістів та учасників

- «Стрімери Майдану: ми зняли те, що облетіло весь світ» – спогади Андрія Дубчака та Дмитра Джулая про роботу під час революції.
- «На наших очах відбувалася історія»: стрімери Радіо Свобода згадують ключові моменти Революції гідності – розповіді Дмитра Шурхала й Андрія Дубчака про перші трансляції та найважчі моменти протистояння.
- «Побиття «Беркутом» студентів стало каталізатором революції – активіст» – свідчення Іллі Кротенка про ніч на 30 листопада та її наслідки.

Осмислення подій і розслідування

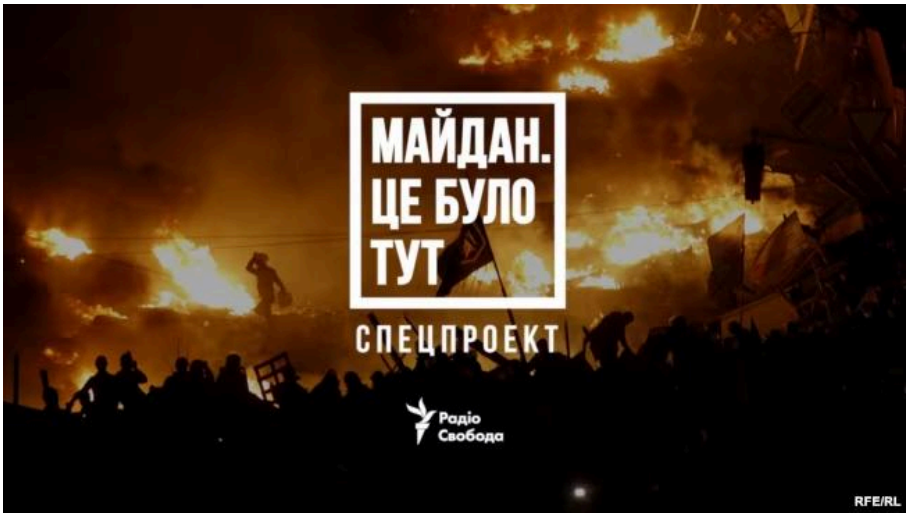
- «10 років тому: як почався Євромайдан і чому переріс у Революцію гідності» – розмова з журналісткою Наталією Соколенко про початок протесту та його трансформацію.
- «Євромайдан, Революція гідності: що означають ці події для українців через 10 років» – дискусія про історичне значення Майдану за участю Віталія Портникова та Володимира В'ятровича.
- «Майже 10 років розслідування убивств під час Революції гідності: чому так довго і що встановили» – про перебіг розслідування злочинів проти учасників протестів.
- «Влада Януковича дала революції «в морду», але Майдан це не проковтнув – Кіпіані» – оцінки Революції Гідності її учасником, істориком і журналістом Вахтангом Кіпіані.

Більшість архівних матеріалів доступна на тематичній сторінці Радіо Свобода та в її спеціальних проєктах.

Пам'ять, що залишається частиною історії

Через 13 років після початку Євромайдану його події продовжують досліджувати історики, журналісти, правозахисники та слідчі. Архівні записи, фотографії, свідчення очевидців і журналістські матеріали зберігають факти про те, як розвивався протест і якою ціною українці відстояли право самостійно визначати майбутнє своєї країни.

Революція Гідності залишається важливою частиною новітньої історії України. Її спадщина – це досвід громадянської самоорганізації, прагнення до свободи та європейського майбутнього, а також відповідальність перед людьми, які віддали життя за ці цінності.

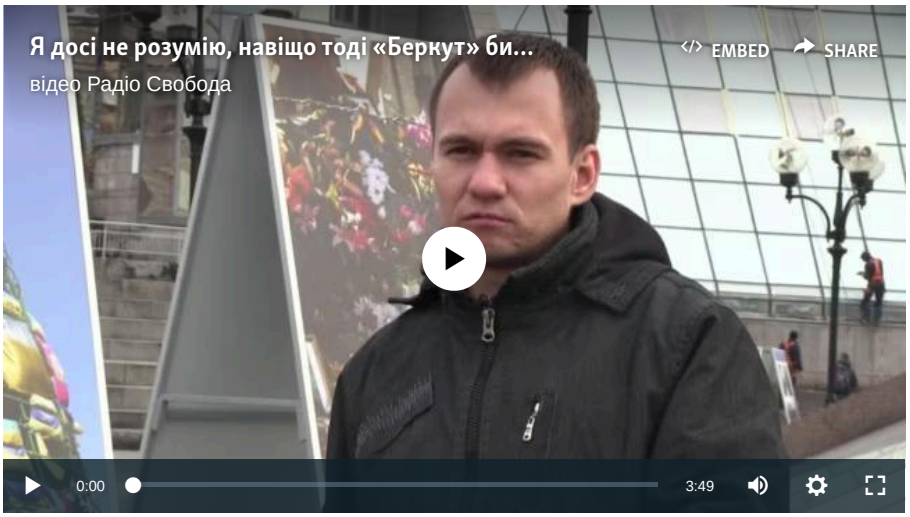

Проєкт «Майдан. Це було тут»

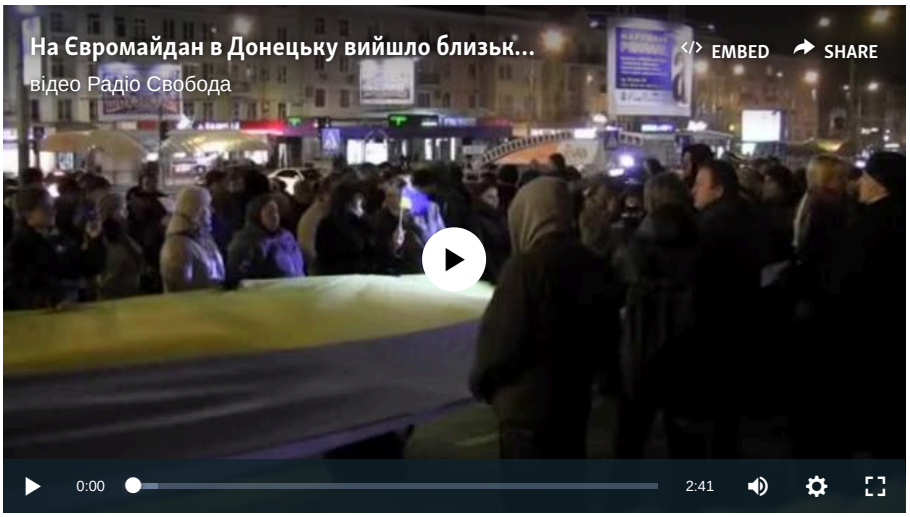
Шлях Євромайдану

1/25 21 листопада 2013 року. Протестувальники на площі висловлюють невдоволення рішенням Януковича відмовитися від підписання Угоди про асоціацію між Україною і ЄС

ЗАВАНТАЖИТИ

Петро Кагуй

На Радіо Свобода працює з серпня 1994 року. Останнім часом виконує функції вебредактора. Позаштатний автор публікацій. Закінчив історичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка.

Україна | Світ | Політика | Суспільство | Війна | Революція Гідності

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.